

La Safor

La meua ciutat, el meu món

Enric Ferrer

El darrer diumenge d'octubre, encara que esperat, ens porta el canvi d'hora. Escoltarem la sentència burocràtica que ens adverteix que a les tres seran les dos i que tots acatarem per forçada obediència. S'acompleix així, d'alguna manera, el somni de molts dels tirans i revolucionaris que han infligit als pobles les seues ànsies de poder o la imposició ideològica totalitària, tot fent que, amb ells, començaren unes etapes de la història. Dispar del temps pareix un absurd, però això d'assenyalar els mesos amb noms inventats i anomenar els anys amb l'apel·latiu de triomfals, els devia produir als dictadors un suplement de supèrbia quasi impossible de pair.

D'entrada cal dir que parlar del temps no té res a veure amb les converses sobre l'oratge, tan pròpies dels eternals moments de convivència a l'ascensor. Pensar sobre el temps és parlar d'aquella obscura potència que regeix tota la vida de l'home i de l'univers. Tenia tota la raó sant **Agustí** quan, en les seues *Confessions*, s'hi preguntava retòricament: Què és el temps? Ho sé bé si no m'ho pregunten. Però

quan vullc explicar-ho a qui m'ho pregunta, no ho sé. Encara que gosaria dir que sé amb certesa que si no passara res no hi hauria temps passat. I si no res existira, no hi hauria temps present. Una advertència tan clara ens estalvia, de moment, de seguir avançant pel perillós terreny del temps.

Possiblement la percepció fonamental del temps naix de la primitiva experiència sobre el dia i la nit, la llum i la foscor, tot un ritme etern. Una percepció del mateix estil que la de l'espai, assenyalat per l'eixida i la posta del sol, és a dir, de la futura explicació dels punts cardinals. Com una altra de ben important, com ha sigut marcar la dreta i l'esquerra en l'orientació general de l'univers.

Com ha passat en altres troballes de l'esperit humà, la percepció del temps ha tingut la corresponent correlació literària, com ens han recordat a sovint els clàssics, amb la contundència, a vegades aspra, en dir que el temps fuig de manera irreparable o que la vida és breu, encara que l'acció i les preocupacions siguen llargues, sens fi.

Indefensos davant les escames del monstre del temps,

QUAN EL TEMPS NO ÉS L'ORATGE QUE FA

El rellotge de la Seu de Gandia.

«Indefensos davant les escames del monstre del temps, que tot ho destrueix, la pretensió de domesticar-lo o de mesurar-lo ha semblat un eficaç antídote contra les seues ferides mortals»

que tot ho destrueix, la pretensió de domesticar-lo o de mesurar-lo ha semblat un eficaç antídote contra les seues ferides mortals. De ben enjorn van aparèixer els calendaris i els horaris, reproduïts en pedra o mitjançant instruments o màquines, que possibilitaven dosificar la immensitat de l'amenaça del temps destructor, tot seguint allò del divideix i venceràs. No sabíem, en aquells moments, que el temps acabaria convertint-nos en els seus esclaus, encara que fóra amb el parany llefiscós de contribuir a augmentar l'eficàcia del nostre treball, subjecte a la productivitat de l'horari o de les pautes més exigents.

Exemples de la mesura del temps em tenim tants que, per fer-ne una tria ben propera, ens podríem referir al nostre ben-volgut campanar de la Seu, amb les seues campanes i el rellotge, tan ben estudiats per **José Lloret Tarrasó**. Gràcies a ell hem pogut conèixer els noms i les característiques de cada campana, els seus tocs, a més del rellotge públic. En efecte, l'ordenació del temps amb els tocs de pregària, de l'alba al de les Ànimes, a les nou de la nit, o els referits a celebracions religioses, a soterrars o advertències de perill, entre altres més, ha sigut interioritzat durant segles per tots els ciutadans. El temps pareixia, per la

seua mateixa rutina, desposseït de la seua capacitat destructora, perquè el passat, el present i el futur portaven la marca de l'advertència bíblica: Allò que ha estat, això serà, i allò que va fer-se, això es farà; que no hi ha cap cosa nova sota el sol. Per si hi faltava alguna cosa, l'invent dels rellotges de sol ha vingut a reforçar les sàvies paraules de l'Esriptura.

D'alguna manera, en la nostra època, aquella primera percepció del temps basada en la successió del dia i la nit, s'ha intentat abolir tot diluint la nit per la llum artificial o per un canvi d'horaris, mentre poder dormir en hores de sol. Una fórmula aplicada, per exemple, a la cria ràpida de pollastres i fer-los aptes per passar a l'escorxadore quan més prompte millor. Ni el **Sartre** més implacablement existencialista -l'home-és-unser-per-a-la-mort- hauria pogut somniari una metàfora tan inhumana.

Arribarà el darrer diumenge d'octubre i canviarem l'hora i anirem comprovant com les vesprades s'acurten i la nit estén el seu domini. Les ombres nocturnes, amb el seu misteri, ens descobriren desconeguts paisatges interiors. Tot amb tot, amb la gràcia de la saviesa popular, acabarem desitjant que vinga santa Llúcia amb el seu pas de puça i el Nadal amb el seu pas de pardal.